

Illustrationer

Många institutioner och personer runt om i landet har bidragit med bilder, tid och kunskap. Vi vill här framföra ett tack till alla dessa och då särskilt till bildarkiven på Nordiska museet och Nationalmuseum, reproavdelningen vid Kungliga biblioteket, Arlas arkiv, Företagsarkivet i Eskilstuna samt bildarkiven på Västergötlands museum, Västmanlands läns museum, Örebro länsmuseum, Upplandsmuseet, Jämtlands läns museum och Västerbottens museum.

Förkortningar

EU – Etnologiska undersökningen
 GKM – Göteborgs konstmuseum
 JLM – Jämtlands läns museum, Östersund
 KB – Kungliga biblioteket, Stockholm
 Kulturen – Kulturhistoriska museet, Lund
 MM – Malmö museer
 MoM – Moderna museet, Stockholm
 NM – Nationalmuseum, Stockholm
 Nm – Nordiska museet, Stockholm
 UM – Upplandsmuseet, Uppsala
 VBM – Västerbottens museum, Umeå
 VGM – Västergötlands museum, Skara
 VLM – Västmanlands läns museum, Västerås
 ÖLM – Örebro länsmuseum, Örebro

Omslagsbild: ”Middagsfodring i en ladugård”, oljemålning av Oscar Björck 1890. Ägare och foto Nationalmuseum. NM 1425.

Baksidesbild: Traktordragen självbindare. Teckning av Charlotte Rinaldo 2001.

I de fall där fotografens namn inte är angivet, är fotografen okänd. Konstnärs- och fotografregister återfinns på s. 383.

Samtliga kartor och diagram är ritade av Stig Söderlind, efter i illustrationsförteckningen angivet underlag.

- s. 10 Skörd. Oljemålning av Berndt A. Lindholm (1841–1914). NM 3620. Foto Rickard Karlsson/NM.
- s. 13 Montering av 22 hk traktorer hos Munktells AB i Eskilstuna. Foto nr. 107 55 i Företagsarkivet, Eskilstuna.
- s. 13 Förädlingsvärdet för jordbruk med binäringar respektive industri och hantverk. 1870–1945. Källor: Schön 1995, s. 136–137 och Schön 1988, s. 304, 308–310.
- s. 15 Sveriges befolkning fördelad efter näringsgren 1870–1950. Källor: SOU 1944:65, s. 13, Historisk statistik för Sverige I, tabell. 23.
- s. 16 Skåniskt landskap med bondgårdar. Oljemålning av Gustaf Rydberg 1908. MM 8.148. Foto MM.
- s. 17 Grisslakt i Bjurbäcken, Värmland 1910. Foto Nils Keyland. Nm neg.nr. 15 Å.x i Nm. Litteratur: Keyland 1919, Garnert 1995.
- s. 18 Interiör från centralmagasinet, Julita, som hyser Nordiska museets agrarhistoriska samlingar. I förgrunden en slättermaskin från 1876, inv.nr. 400.565, samt en radsåningsmaskin från omkr. 1910, inv.nr. 311.279. Foto Peter Sege-mark/Nm.
- s. 20 Bondens dag. Foto Gunnar Lundh. Litt: Nordiska museet och Skansen under år 1935, s. 261–262. Nm neg.nr. GL 103.178.
- s. 22 Bonde, Kullen i Skåne 1934. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL 94.514.
- s. 23 Bonde. Oljemålning av Vera Nilsson 1931. Antagligen tillkommen under konstnärens sommarvistelse på en bondgård i Gravols by, Värmland. Litt: Silfverstolpe 1986. MM 28.320. Foto MM.
- s. 25 Gärdens dotter. Oljemålning av Carl Wilhelmsson 1902. GKM 415. Foto Ebbe Carlsson/GKM.
- s. 28 Vårt dagliga bröd. Akvarell av Anders Zorn 1886. Litt: Hedberg 1924. NM B 184. Foto NM.
- s. 30 Granngårdarna. Oljemålning av Karl Nord-

- ström 1894. NM 1894. Foto Bodil Karlsson/NM.
- s. 32 Soldattorp i Åkerby, Funbo socken, Uppland. Foto Johan Lundin (1849–1929). UM neg.nr. FU76.
- s. 33 Antalet jordbrukare (företagare) av olika kategorier. Källor: SOU 1938:15, SOU 1944:65, SOS Folkräkningen 1910, 1920, BiSOS serie A Befolkning. 1870, 1880, 1890, 1900, BiSOS serie N Jordbruk och boskapskötsel 1870, 1880, 1890, 1900, 1910. Arealinventeringen och husdjursräkningen 1919, SOS Jordbruksräkningen 1927–44. Bland godsägarna ingår större arrendatorer och boställsinnehavare, bland övriga ingår fram till 1910 lägenhetsinnehavare och backstugusittare samt från 1920 ”övriga jordägare”.
- s. 34 Gåramålning av Bergom 1:1, Dvärsätt socken Jämtland. Anders Thorén omkring 1900. Nm inv.nr. 287.379. Litt: Bonge-Berggren 1998. Foto Sören Hallgren/Nm.
- s. 35 Antalet jordbruk 1869–1944. Källor: BiSOS, N Jordbruk och boskapskötsel 1869–1911, Arealinventeringen och kreatursräkningen 1919, SOS Jordbruksräkningen 1927, 1932, 1937, 1944. Torp fram till 1911 enligt följande. 1869: Wohlin 1909 (=1870), 1895= interpolering av Wohlins värden för 1890 och 1900, 1900 enligt Sidenbladh 1906a, 1911 enligt SOS Folkräkningen 1910.
- s. 36 Tidpunkt för högsta antalet jordbruk länsvis. Källor: BiSOS serie N Jordbruk och Boskapskötsel, Arealinventeringen och Kreatursräkningen 1919, SOS Jordbruksräkningen 1927–44.
- s. 37 Småbrukens andel av alla jordbruk länsvis. Källor: Sidenbladh 1906a, SOS Jordbruksräkningen 1944.
- s. 37 Åkerarealens fördelning på jordbruk av olika storlek 1904, 1919 och 1944. Källor: Sidenbladh 1906a, Arealinventeringen och kreatursräkningen 1919, SOS Jordbruksräkningen 1944.
- s. 38 Familjen Viktor Petterson, Gränsta, Lillhärads socken. VLM neg.nr. 4655. Foto Eva Timm.
- s. 40 Lydia Persson med dotter samt svärmodern Ingeborg Persson. Svanavattnet, Dorotea socken. Foto Lina Persson, 1923. Lina Persson var småbrukardotter från Grynberget, Dorotea, som efter en tids praktik hos olika fotografer i landet återvände till hembygden 1922. Litt: Sundin & Kellgren 1988. VBM neg.nr. J3514.
- s. 41 Fyra generationer Fredriksson i Gästre, Frösthult socken, Uppland. Foto John Alinder omkr. 1910–20. UM neg.nr. AL1081.
- s. 44 Köket hos Nils Nilsson i Dille, 1917. JLM repronég. 86X–157/3.
- s. 46 Drängen Hilding Augustsson till häst. Foto Sam Lindskog 1921. ÖLM neg.nr. 7142.
- s. 47 Familjen Enström med piga och dräng, Odensvi socken i Västmanland 1916. VLM neg.nr. B-11.955.
- s. 49 Vår i Halland. Oljemålning av Nils Kreuger 1894. Mittendelen av triptyk i en av konstnären skulpterad ram. NM 1483. Foto NM.
- s. 51 I tvättstugan. Teckning av Knut Ander (1873–1908). NMH 305/1908. Foto NM.
- s. 53 Mjölken silas, Uppland. Foto Gunnar Lundh 1935. Nm neg.nr. GL. 102.149. Om Gunnar Lundh som fotograf, se Thorbech 1994.
- s. 54 Mårten Magnusson och Folke Petterson spänner för hästen. Bilden tagen 1915 (Mårten Magnusson född 1907). JLM repronég. 81X–618/3.
- s. 55 Vattenhämtning på bondgård i Skurup, Skåne. Foto E. Dahlberg 1942, Nm neg.nr. 594 I.as.
- s. 56 Man och pojke vid idealsladden. Foto Gunnar Lundh 1941. Nm neg.nr. GL T5261.
- s. 57 Gamla mor Buskas med en liten sonson. Foto Gunnar Lundh 1938. Nm neg.nr. GLT 1843.
- s. 59 Skördefolk. Målning av Emil Olsson 1921. MM 38.887. Foto MM.
- s. 60 Skördetid vid Pålholen, Lima, Dalarna. Foto Georg Renström 1916. Nm neg.nr. Lima 1042. Litt: Johansson 1977.
- s. 62 Arbetsstyrkan vid Ryholm, Beateberg 1907. VGM foto nr. A61061. Foto: Eriksén.
- s. 63 Torparen Per Arvidsson, Räfsbol i Halland. Oljemålning av Carl-Gustav Holmgren (1835–1926). Läns museet Halmstad, inv.nr. HMK 21. Litteratur Werner 1975.
- s. 65 Statarlänga i Bälteberga, Skåne 1937. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL 125.255.
- s. 66 Flyttlass, troligen statare. Oljemålning av Hjalmar Arleman, 1900-talets början. Nm inv.nr. 280.433. Foto Birgit Brånvall/Nm.
- s. 68 Torpet Dalalund omkr. 1910. Läns museet Halmstad acc.nr. T 06340.
- s. 71 Statarkvinnor i Julita, Sörmland 1910. Nm neg.nr. 375 L.g.

- s. 72–73 Småländska betplockare vid Säbyholm i Skåne, 1890. Nm neg.nr. 310 N.ac.
- s. 75 Galizierimportören. Teckning i Fäderneslandet 56/1916. Foto KB.
- s. 76 Jordbrukets arbetskraft fördelad på kvinnor och män 1880–1940. Källa: SOU 1944:65, s. 21.
- s. 77 Jordbrukets arbetskraft 1870–1930 fördelad på sociala kategorier. Efter Thomas 1941. s. 61.
- s. 78 Annons för Amerikaresor. Ur Fäderneslandet 97/1868. Foto KB.
- s. 80 ”Vad man gör för att undvika avfolkning”. Skämtserie i Fäderneslandet No 57/1914. Foto KB.
- s. 81 Den sysselsatta jordbruksbefolkningens höjdpunkt och nedgång länsvis. Källor: SOU 1944:65, s. 19.
- s. 82 Familjen Eriksson, Simtuna socken i Uppland. Foto John Alinder 1926. UM neg.nr. AL 6556.
- s. 83 Familjen Johansson, Överluleå socken, Norrbotten. Nm neg.nr. 587 U.o.
- s. 85 I byhandeln. Oljemålning av Carl Wilhelmson 1896. NM 1904. Foto Åsa Lundén/NM.
- s. 87 Mjölktåg vid Stockholms central. Ur ”Hemvännen” 1886, s. 28. Foto KB.
- s. 88 Köttbesiktningsbyrå i Örebro, 1916. Bild nr. 5686 i ÖLM. Foto Sam Lindskog.
- s. 89 Agra margarinfabrik, Södermalm. Foto troligen från 1900-talets början. Nm neg.nr. 520 E.ad.
- s. 90 Den konsumerade energin fördelad på olika livsmedelsgrupper. Källa: Juréen odaterad.
- s. 91 Konsums charkfabrik 1932. Foto Gunnar Lundh 1932. Nm neg.nr. GL 62.599.
- s. 93 Örebro Ångbageri. Foto Sam Lindskog omkr. 1930. ÖLM neg.nr. 1931/148.
- s. 94 Målarhamnen, Stockholm. Trästicker efter teckning av G. Broling, Ny Illustrerad Tidning 1886.
- s. 96 Mjölkbil i Skara. Foto Anders Karlsson 1940. VGM neg.nr. Ark S48.
- s. 97 Prisutvecklingen på vete, råg och havre i Sverige 1871–1900. Källa: Lindahl m.fl. 1937 pt 2 s. 53.
- s. 98 Jordbrukskrisen i siffror. Antalet ansökningsar om konkurs och urarva konkurs på landsbygden 1880–1891. Källa: BiSOS Rättsväsendet (efter Montgomery 1921).
- s. 99 Den svenska jordbruksexporten fördelad på animalieprodukter och spannmål. Källa: Niskanen 1995 s. 17.
- s. 99 Smörproduktionen i Sverige. Källor: Totalproduktionen till 1913, 1929 och 1939: Höjjer 1946. Mejeriproduktionen: Niskanen 1995, s. 21. (Mejeriproduktion före 1886/90 antas stå i samma proportion till smörexporten som 1886/90. Exportsiffror från Niskanen 1995, s. 21 samt Staffansson 1995, s. 99.) Produktionen 1920–1938 (vartannat år): Juréen efter Kylebäck 1979, s. 56. Lantsmörsproduktionen 1937: Zetterberg 1954, s. 315.
- s. 100 Svinuppfödning vid mejeriet i Normlösa, Östergötland, 1925. Foto i Arlas bildarkiv.
- s. 101 Affisch för AB Radiator. Av Elin Westman för ”Konstnärliga affischer”, 1895. Original och foto KB.
- s. 102 Antalet mejerier i Sverige 1890–1940. Källor: Kylebäck 1979, s. 45 och Stensgård 1942.
- s. 102 Invägning av mjölk vid mejerier 1890–1940. Källor: Kylebäck 1979, s. 45 och Stensgård 1942.
- s. 103 Alfa Lavals handdrivna separator ”Baby”. Ur Gårdlund 1983.
- s. 104 Kontrollmjölksdiligensen på väg ut från mejeriet på Dalagatan, omkr. 1917. Foto nr. 5.0123 i Arlas bildarkiv.
- s. 105 Mejerskor i andelsmejeriet i Månsåsen, Jämtland. Foto omkr. 1910. JLM reproneg. 87X-101/5.
- s. 107 Smörpaketering vid Mjölkcatedralen i Stockholm 1929. Foto nr. 2.0061 i Arlas bildarkiv.
- s. 110 I byskolan. Oljemålning av Oscar Björck 1884. NM 2830. Foto NM.
- s. 112 Tullbelagda varor. Ur Fäderneslandet 1888.
- s. 114 Beväringmönstring. Skulpturgrupp av ”Döderhultarn” Axel Petersson (1868–1925) NM Sk 2092. Foto Hans Thorwid/NM.
- s. 115 Vykort med bondetåget som motiv. Original i Nm:s arkiv. Foto Hans Koegel/Nm.
- s. 116 Per Andersson. Skämtbild och dikt i ”Ströblad för folket”, bilaga till Eskilstunakuriren nr. 7/1898. KB.
- s. 119 Kommentar till lantarbetarkonflikten i Skåne 1907. Teckning i Naggen 36/1907. Foto KB.
- s. 120 Affisch för Bondeförbundet 1936. KB Oc 1936 B2/729. Foto KB.
- s. 121 Kronotorpet Mellånäs i Dorotea socken, Västerbotten. Foto Lina Persson, 1920-talet.

- Neg.nr. J3552 i VBM.
- s. 123 Lantmåteriförrättning i trakten av Storvindeln, antagligen avvitrning. Foto Robert Lundgren, 1910-tal. VBM. Litt: Sundin & Kellgren 1988.
- s. 125 Aktiebolag och hemman i Norrlandsgiggen. Skämtteckning av Gustaf Ankarcrona i Strix julnummer 1899. Foto KB.
- s. 128 Småbruk i Östergötland. Modell utförd 1911 till Nationalföreningen mot Emigrationsutställning. Litt: Stavenow-Hidemark 1967. Nm inv.nr. 165.484. Foto Peter Segemark/Nm.
- s. 131 Per Jönsson Rösiö. Fotografi från 1900-talets början i Rösiösamlingen, Riksarkivet. Reprofoto Kurt Eriksson/RA.
- s. 132 Egnahemsvykort, Åleryd II. Förlag K. J. Petersson, Vesterlösa. Foto KB.
- s. 135 Vinjett från "Odlaren" 1913. KB.
- s. 136 Egnahemskoloni i Lycksele, Västerbotten. Foto Tor Ekholtz omkr. 1930. Neg.nr. R 393 i VBM.
- s. 139 Nyodling i Västervigge, Jämtland. Foto Andreas Dillner 1923. Glasplåt A Di 677 i JLM.
- s. 143 Hedersdiplom till "Herrar Moritz Fraenkel & Co, Göteborg, för kollektiv utställning" på Lantbruksmötet i Malmö 1896. Nm inv.nr. 307.571. Foto Birgit Brånvall/Nm.
- s. 146 Översiktbild av experimentalfället 1868. Litografi av J. F. Meyer efter ritning av Mankell. Original och foto KB. Litt: Lange 2000.
- s. 148 Undervisning på SLU, troligen 1940-talet. Foto Axel Sagerholm. UM neg.nr. AS633.
- s. 149 Elever vid Hjälmarsbergs lantbruksskola, Almby socken i Örebro. Foto Sam Lindskog 1910. ÖLM acc.nr. 3386.
- s. 151 Elever vid Kolbäcks lantmannaskola, Västmanland. Neg.nr. B-11.365 i VLM.
- s. 152 Mejerska Maria Mallmin, Ådelen i Altuna socken, Uppland. Foto John Alinder 1919. Neg.nr. AL 1033 i UM.
- s. 154 Föreläsningssalen på Rösiöskolan, Haga-berg. Vykort från början av 1900-talet i Rösiösamlingen, Riksarkivet. Reprofoto Kurt Eriksson/RA.
- s. 155 Tävlingsplöjning i Uppland. Foto Paul Sandberg, september 1935.
- s. 158 Livsmedelskö. Målning av Gösta Sandels (1887–1919). MoM 4224. Foto MoM.
- s. 160 Svensk bonde 1916. Omslagsbild till Naggen 43/1916, teckning av E. Schwab. Foto KB.
- s. 161 Svensk bondgård 1916. Teckning av Eric Norström i Naggen 8/1916. Foto KB.
- s. 163 Prisutvecklingen på jordbruksprodukter och jordbrukets förnödenheter 1918–1940. Källa: Nannesson 1942b. Medelpris för jordbruksår avses, 1919=1919/20 och så vidare.
- s. 166 Mjölkccentralen i Linköping 1927. Nm neg.nr. 583 N.ad.
- s. 168 Dokument från möte på Sånge-Säby 19–20 januari 1929. Foto LAND-bild/Nm.
- s. 171 Låt de svenska kvarnarna mala svensk säd. Affisch för "De frisinnade" 1930. Nm dia nr G80–152.
- s. 172 Tag av här! Annons för SMR i Lantmannen 1935.
- s. 175 De borgerligas jordbrukshjälp. Affisch för Arbetarepartiet Socialdemokraterna 1932. KB affischsamlingen Oc 1932 B2/680. Foto KB.
- s. 176 Smörlager 1938. Foto i Arlas arkiv.
- s. 178 Kohandeln. Karikatyr i Stockholmstidningen 1934. Ur Bjärdsdal 1989.
- s. 179 Jordbrukets lönsamhet under mellankrigstiden. Källa: Nannesson, 1942B. Storjordbruk omfattar här jordbruk om mer än 100 hektar odlad jord, bondejordbruk jordbruk med 10–25 hektar odlad jord, småbruken har här mindre än 10 hektar odlad jord.
- s. 180 Utvecklingen av inkomster bland småbrukare i övre Norrland jämfört med utvecklingen av arbetslöner i jordbruket. Index: 1924/29 =100. Källor: Räkenskapsresultat från svenska jordbruk respektive år samt Nannesson 1942b.
- s. 181 Lantarbetaren läses, Skåne 1946. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL 159.884.
- s. 183 Gengasdriven traktor. Foto Sam Lindskog oktober 1941. ÖLM acc.nr. 1941/147 a.
- s. 184 Potatissättning på Österängen 1942. Foto Georg Lingsell, Östersund. JLM neg.nr. Lingsell 553/9.
- s. 187 Per Albin Hansson på Bondens dag 1935. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL 103.152.
- s. 190 Plöjning med hästar och oxar. Nm neg.nr. 142 N.o.
- s. 192 Höbergsgel på Sjöängen, Sörmland. Oljemålning av Olof Hermelin (1827–1913). Kulturen KM 44.778. Foto Kulturen.
- s. 193 Arealen åker och äng i Sverige 1867–1951. Källor: Åker 1867–1912: Holgersson 1974 s. 47.

- Åker 1920: SOS Jordbruk och boskapsskötsel 1920. Åker 1927–1951: SOS Jordbruksräkningen respektive år. Äng före 1920: Skattad i den officiella statistikens (BiSOS serie N, Jordbruk och boskapsskötsel respektive år) proportion till åkern. Äng 1920: SOS Jordbruk och boskapsskötsel 1920. Äng 1927–44 SOS Jordbruksräkningen respektive år.
- s. 194 Ungefärlig tid för åkerarealens största utbredning länsvis. Källor: Höijer 1921a, BiSOS serie N Jordbruk och boskapsskötsel 1865–1911, Arealinventeringen och husdjursräkningen 1919, SOS Jordbruksräkningen.
- s. 196 Myroddling i Missenträsk, Jörn. Foto Tor Ekholtz, omkr. 1930. Litt: Sundin & Kellgren 1988. VBM neg.nr. R 406.
- s. 198 Plöjning med stutar i Färö socken, Gotland. EU 4868. Nm neg.nr. 152 C.f.
- s. 199 Höstplöjning på Maden. Oljemålning av Ester Almquist 1911. GKM inv.nr. 446 Foto Ebbe Carlsson/GKM.
- s. 201 Rödklöver. Detalj av plansch över 1–3-åriga växter för fodervallar. Ur Bolin, ”Jordbruksbok för pojkar” 1925.
- s. 202 Timotej. Detalj av plansch över 1–3-åriga växter för fodervallar. Ur Bolin, ”Jordbruksbok för pojkar” 1925.
- s. 203 Åkerjordens användning 1871/75–1941/45. Källa: Historisk statistik för Sverige II.
- s. 204–205 Svalövs växtförädlingsanstalt. Akvarell av Jenny Osterman (1866–1934). Nm inv.nr. 307.551. Foto Birgit Brånvall/Nm.
- s. 206 Öl är bröd i flytande form. Annons i Lantmannen 1938.
- s. 207 Stråsådsarealens fördelning på olika grödor 1871/75–1941/45. Källa: Historisk statistik för Sverige II.
- s. 208 Potatisupptagning i Gesäter socken, Dalsland. Foto Petrus Johansson 1921. Nm neg.nr. 278 D.ö.
- s. 209 Betlaster vid järnvägen i Höganäs. Foto Gunnar Lundh 1938. Nm neg.nr. GL 131.548.
- s. 210 Man i växthus, Ådalen, Altuna socken. Foto John Alinder. UM neg.nr. AL5384.
- s. 212 Skörd i kg/hektar av höstvetete och havre 1871/75–1986/90. Index: 1901/05=100 Källor: Historisk statistik för Sverige II och Jordbruksstatistisk årsbok 1965–1991.
- s. 215 Täckdikning vid Hästhagen, Almby 1918. Foto Sam Lindskog. ÖLM acc.nr. 6279D.
- s. 216 Obränd kalk lossas från järnvägsvagn. Foto Erik Rud september 1917. VGM inv.nr. A78972.
- s. 218 Gödsel körs ut. Foto Nils Svensson 1917. JLM Glasplåt N Sv 407 (987).
- s. 219 Gödselkörning från gödselstad maj 1919. Tångeberg. Foto Erik Rud. VGM inv.nr. A78528.
- s. 221 Tångkörare vid halländska kusten. Målning av Nils Kreuger 1898. Ägare och foto GKM.
- s. 222 Förbrukning av kväve, fosfor och kalium i handelsgödselform 1886/90–1991/95. Källor: Jansson, S. L. 1962 s. 105 samt Jordbruksstatistisk årsbok 1965–1996.
- s. 224 Spridning av konstgödning. Foto Gunnar Lundh 1942. Nm neg.nr. GL 148. 195.
- s. 226 Mjölkpigor, Råbäck, Västergötland 1874. Teckning av Fritz von Dardel. Privat ägo, foto i Nm neg.nr. 530 K.s.
- s. 228 Kor på stranden. Oljemålning av Nils Kreuger 1909. NM 2287. Foto NM.
- s. 229 Beteshage. Teckning av Hjalmar Asp 24 augusti 1934. NM 771/1938. Foto NM.
- s. 231 Fäbodvall i Bodum socken, Ångermanland. Foto Petrus Hedström omkr. 1910. Nm neg.nr. 405 J.ab.
- s. 233 Första tråden spänns på linhässjan, Bergsviks by i Uppland 1945. Foto Kerstin Berg, EU 41.984. Nm neg.nr. 444 B.aa.
- s. 234 Bror Jönsson hämtar drank, Skåne 1922. Nm neg.nr. 598 P.l.
- s. 236 Kor vid foderbord 1945. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. 358 C.d.
- s. 237 Isupptagning i Hästhagen, Almby socken 1899. Foto Sam Lindskog. ÖLM acc.nr. 81.
- s. 239 Kor på betesvall vid Svarte by, Skåne 1936. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL 113.636.
- s. 240 Den osynlige vallpojken. Reklamaffisch för elstängsel, formgiven av Ralph Lysell 1943. Original i KB. Litt: Garnert 1989.
- s. 241 Lantlig idyll. Skulptur i betsat trä av Axel Petersson. NM Sk 1835. Foto NM.
- s. 242 Antal nötkreatursenheter per 100 ha jordbruksmark länsvis 1927. Källa: SOS Jordbruksräkningen 1927.
- s. 243 Uppkörning till mila i Moraskog. Foto Carl Gustav Rosenberg (1883–1957). Rosenbergsamlingen, ATA neg.nr. 105.
- s. 243 Antal husdjur av olika slag i det svenska

- jordbruket 1871–1944. Källor: Höijer, 1921a, s. 49, Arealinventeringen och husdjursräkningen 1919 och SOS Jordbruksräkningen 1927–44.
- s. 244 Reveur de Brus, ardennerhingst med stamboknr. 1200. Foto John Alinder. UM neg.nr. AL 4246.
- s. 246–247 Mjölcentralen i Stockholm 1936. Foto nr. 1.0206 i Arlas bildarkiv.
- s. 248 Antalet oxar per 100 hästar häradsvis 1871, 1902, 1919. Källor: BiSOS serie N Jordbruk och boskapsskötsel 1871, Flach, Juhlin Dannfelt & Sundbärg 1909, Arealinventeringen och husdjursräkningen 1919.
- s. 249 Oxar med råglass på bygatan i Rösum, Malmbäck socken i Småland. I denna oskiftade by användes endast oxar enligt Nordiska museets uppteckning, EU 2530. Foto G. Haglund 11.8 1930.
- s. 251 RSB-kor på Stjarnsund i Närke. Målning av Hjalmar Trafvenfeldt (1852–1937) omkr. 1920. Ägare Vitterhetsakademien.
- s. 252 Fjällkor i Grytsjö fäbod, Vilhelmina i Lappland. Foto E. Dahlberg 1942. Nm EU 24687.
- s. 253 Svart sugga av skogssvinstyp, Skåne 1873. Teckning av Nils Månsson Mandelgren. Mandelgrensamlingen 3:43:196, Folkliivsarkivet i Lund. Foto Lunds Universitetsbibliotek.
- s. 254 Grisar på Skäggs gård, Gotland 1938. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL T2198.
- s. 254 Getmjölkning. Teckning av A. J. G. Virgin i skissbok från 1867–68. Nm inv.nr. 45.595, blad 26 baksida. Foto Nm neg.nr. 156 N.ao.
- s. 255 Dahllidens fåravelsstation för lantras, Jörns socken i Västerbotten. Foto Tor Ekholtz omkr. 1930. VBM neg.nr. R 403.
- s. 256 Gässen utfodras, Skåne 1936. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL113.679.
- s. 256 Höns. Teckning i skissbok av August Malmström, Nm arkiv.
- s. 258 Mjölkning i rengärdet, till kaffegrädd. Tossåsens sameby, Jämtland. Foto Ernst Manker 1938. Nm neg.nr. 290 K.b.
- s. 259 Antal kor, mjölkavkastning per ko och år samt total mjölkproduktion 1871–1944. Källor: t.o.m. 1913 Höijer 1921a, s. 49, Åmark 1924 s. 78. Fr.o.m. 1914: Husdjur, enligt Historisk statistik för Sverige II tabell E34. Mjölkproduktionen och mjölkavkastning per ko 1914–1931/35 skattad på basis av avkastningen i kontrollerade besättningar (Historisk statistik II tabell E46), avkastningen av alla kor 1927 (Höijer 1931, s. 118) samt avkastningen 1937/38 (Historisk statistik II, tabell E45). Avkastning per ko och totalproduktion fr.o.m. 1939, enligt tabell E44 i Historisk statistik för Sverige II.
- s. 260 Bröderna Johansson, slaktare i Perstorp, Norrbyås socken. Foto Sam Lindskog 1922. ÖLM acc.nr. 7502.
- s. 261 Produktion av kött och fläsk 1871/75–1939. Källor: 1871–1913 Åmark 1924 tabell 2. 1920–39 Juréen odaterad.
- s. 262 Tvåskärig traktorbogserad plog i Lien, Jämtland omkr. 1920. JLM reproneg. 90X–38/17.
- s. 263 Årder från Harakers socken i Västmanland. Teckning av T. Starck vid Sigurd Erixons Skultunaexpedition 1934, skissbok 2, blad 84. EU 9163.
- s. 265 Överums plog nr 9. Nm inv.nr. 400.112. Dia 777. Foto Mats Landin/Nm.
- s. 266 Höstplöjning på 1930-talet. Foto Sven Ekström. VLM neg.nr. B 16.276.
- s. 267 Annons för motorplogen June i Lantmannen 1/1919.
- s. 268–269 Harvningen. Akvarell av Carl Larsson omkr. 1905. Spadarvetbilderna finns i original i Bonnierska porträttsamlingen. Foto NM.
- s. 271 Lantarbetare tar paus vid ringvälden, Lovön 1938. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL 128.548.
- s. 273 Vårsådd i Törringe socken, Skåne. Foto Carl Gustav Rosenberg (1883–1957). Rosenbergsamlingen, ATA neg.nr. 48A.
- s. 274 Slättanna vid ”Jo-Ers” i Bergsviken, 1913. JLM reproneg. 95X–47/6.
- s. 275 Slättern. Akvarell av Carl Larsson omkr. 1905. Foto NM.
- s. 277 Hästräfsa i Vedevåg, Lindsberg omkr. 1930. Foto Samuel Nydén ÖLM acc.nr. 94.10.369.
- s. 279 Rågen skärs. Akvarell av Carl Larsson 1905. Foto NM.
- s. 280 Självbindare m. stavhaspel. Foto Gunnar Lundh omkr. 1940. Nm foto nr. N1_05967. Om Gunnar Lundhs färgbilder, se Thorbeck 1994.
- s. 282 Tröskningen. Akvarell av Carl Larsson omkr. 1905. Foto NM.
- s. 283 Halmpress. Foto Gunnar Lundh omkr.

1940. Nm foto nr. N1_05967.
- s. 285 Traktorbogserad säcktröska. Foto Gunnar Lundh omkr.1940. Nm foto nr. N1_05970.
- s. 286 Maskinmjölkning på Källtorps gård, Gräve socken 1938. Foto Sam Lindskog. ÖLM acc.nr. 1938.787.A.
- s. 288 Tröskning. Oljemålning av Wilhelm Smith 1905. GKM 390. Foto Ebbe Carlsson/GKM.
- s. 289 Arbetslag i Sävasta, Altuna socken. Foto John Alinder. UM neg.nr. AL 3115.
- s. 290 Elektrifiering i Sävasta, Altuna socken. Foto John Alinder, UM.
- s. 291 Antal traktorer i det svenska jordbruket 1914–1970. Källor: Thunström 2000 (t.o.m. 1925) och Morell 1989b.
- s. 292 Traktorer på järnvägsvagn. Företagsarkivet, Eskilstuna, Munktells arkiv mapp K1:1.
- s. 293 Plöjning med Epatraktor i Bockträsk, Sorsele socken, 1936. Foto Harald Österberg. VBM neg.nr. B1577.
- s. 296 Traktordriven självbindare i Lillhärad, Västmanland. Foto Erik Petterson.
- s. 297 Bindaren smörjs, Skåne. Foto Gunnar Lundh 1934. Nm neg.nr. GL 94.593.
- s. 298–299 Myrslätter i Ängersjö vid sekelskiftet. Foto Tilda Olsson, Norrbyn. Nm neg.nr. 404 R.ah.
- s. 300 Slättermaskinernas och skördemaskinernas spridning på mindre bondejordbruk kring sekelskiftet 1900. Källa: författarens bearbetning av Mobergs bouppteckningsexcerpter, KSLA:s arkiv. Avser 2 105 boupptecknade jordbruk. Ang. storleksklassificering, se s. 355.
- s. 303 Andel gårdar i olika storleksgrupper med maskiner av olika slag kring sekelskiftet 1900. Källa: författarens bearbetning av Mobergs bouppteckningsexcerpter, KSLA:s arkiv. Avser 3 640 boupptecknade jordbruk. Ang. storleksklassificering, se s. 355.
- s. 304 Stenbrytning med Stenjätten, omkring 1942. Foto LAND-bild/Nm.
- s. 306 Trösklag i Kirsta by, Västmanland 1914. Nm neg.nr. 597 P.q.
- s. 307 Adolf Jönsson i Sää, f.1904, med sitt tröskverk. Bilden är tagen i Tottens by. Foto Nils Thomasson. JLM neg.nr. N Th 6111.
- s. 308 Roddfärja över Edesjön med hästar och plog för att plöja en odling på andra sidan. Ede by, Hammerdals socken, Jämtland 1942. Foto Lars Palmqvist. EU 30801. Nm neg.nr. 426 Q.at.
- s. 309 Man på traktor, Ultuna 1937. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL122.477.
- s. 310 Skördetider. Oljemålning av Erik Olsson 1941. Ägare och foto Länsmuseet Halmstad.
- s. 313 Kvinna harvar, Gotland 1938. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL T2111.
- s. 314 Fördelning av lantbrukarhustruns arbetsdag vid mindre jordbruk. Källa SOU 1939:6, s. 95–101.
- s. 315 Stortvätt ("lakesjä", enl fotografens text) Foto Erik Rud 1922. VGM inv.nr. A79329.
- s. 316 Köksinteriör från Sorunda. Oljemålning av Fanny Brate 1916. Nm inv.nr. 182.683. Foto Birgit Brånvall/Nm.
- s. 318 Räfserskor på JUF-tävling, Bondens dag, Skansen 1935. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL 103.188.
- s. 323 Axel Nilssons i Tybble ladugård 1899. Foto Sam Lindskog, ÖLM neg.nr. 47A.
- s. 325 Stenladugård under byggnad, Hallkveds herrgård i Funbo socken, Uppland omkr. 1914. Foto Johan Lundin, UM neg.nr. FU 283.
- s. 326 Den animaliska produktionens fördelning på gårdar av olika storlek 1924/27 och 1937/38. Källor: Höijer 1931 och Den animaliska produktionen år 1937/1938.
- s. 329 Charlotta Ekström i hönshuset. Foto Sven Ekström. VLM neg.nr. B16.279.
- s. 332 Olof och Inga Lingvall, prisbelönta småbrukare i Långbo 2, Holmsveden. Foto i *De femtiotvå pristagarna* 1923, s. 179.
- s. 333 Omslagsbild till Abelin 1902. Foto KB.
- s. 335 Barn vid mjölkpall, Skåne 1944. Foto Gunnar Lundh. Nm neg.nr. GL 152.401.
- s. 337 Rast i plöjningen. Foto Gunnar Lundh, 1940-talets mitt. Nm bild nr. N1_05968.
- s. 339 Bad i Ravastbodiket, Uppland. Foto John Alinder. UM.
- s. 340 Bakning i bryggstugan 1916. Foto Nils Svensson. JLM glasplåt N Sv 1.862 (758).
- s. 343 SLU-affisch. KB affischsamlingen Oc 1935 B2/288. Foto KB.